

กษมา ประจง : ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน
อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย (THE IMPACT ON COMMUNITY TOURISM : A CASE STUDY
OF BAN SRITAN, TAMBON SRITAN, AMPHOE PHUKRADUNG, CHANGWAT LOEI)
สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2546
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ฮามสุโพธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญนิภา อินทรตระกูล
155 หน้า ISBN 974 – 9621 – 29 – 8

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนและความสัมพันธ์
ของผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนบ้านศรีฐาน
ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัว
อย่างเป็นผู้รู้ ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อาวุโส และเจ้าหน้าที่อุทยาน
จำนวน 15 คน ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวน 25 คน หัวหน้าครอบครัวหรือตัว
แทนหัวหน้าครอบครัวจำนวน 50 คน ลูกหาบ จำนวน 25 คน เยาวชน จำนวน 15 คน ศึกษาข้อ
มูลภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและ
ไม่มีส่วนร่วม และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง
เศรษฐกิจ การสร้างงาน การยกมาตรฐานการครองชีพ และลดภาวะการว่างงาน ผลกระทบด้านลบทาง
เศรษฐกิจได้แก่ ปัญหารายได้ไม่แน่นอน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์และ
ปัญหาการถือครองที่ดิน ผลกระทบทางสังคมด้านบวก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบ
อาชีพ การสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม การสร้างความ
สามัคคีในชุมชน การป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของประชากร และการเสริมสร้างการศึกษา ผลกระทบ
ทางสังคมด้านลบได้แก่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม ความไม่เป็นธรรมในสังคม อาชญากรรม
และความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านบวก ได้แก่ ความร่วมมือ
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมและความกระตือรือร้นในการประกอบ
อาชีพและผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านลบ ได้แก่ ค่านิยมในการครองชีพ การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ
การแต่งกาย และภาษา ผลกระทบทางด้านการเมืองด้านบวก ได้แก่ การจัดระเบียบสังคมของชุมชน
ความเข้าใจในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความสามัคคี ความสำคัญทางการศึกษาและ
การตื่นตัวทางการเมืองท้องถิ่น ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านบวก ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึง

คุณค่าสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และ การพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมด้านลบ ได้แก่ การทำลายทางชีวภาพ และ การทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อ ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้ คือ ผลกระทบของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ประเพณี ภาษา ความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าไม้ และภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นคุณประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวภายใต้ปัจจัยที่เอื้ออำนวย เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพ และควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ชุมชน ให้เป็นมรดกสืบทอดให้กับคนรุ่นต่อไป